

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-I Examinations, 2017

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-II

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

Unit-I

Marks-20

1. (a) What is *nāndī*? Discuss the *nāndī*-problem as stated by *Viśvanātha*. 10

OR

What is meant by *arthopakṣepaka*? What are its varieties? Explain any two of them with illustrations. 2+2+6

- (b) Write short notes on any *two* from the following: 5+5

पताकास्थानम्, भारतीवृत्तिः, अभिनयः, गर्भसन्धिः ।

Unit-II

Marks-30

2. (a) Critically discuss the source of the plot of *Abhijñānaśakuntalam* and the main deviations introduced by the poet with a note on their dramatic significance. 4+4+2

OR

- (b) What is *Vidūṣaka* in a Sanskrit drama? What are its characteristics? Discuss the importance of *Vidūṣaka* in the drama *Abhijñānaśakuntalam*. 1+2+7

OR

- (c) Why did *Durvāsā* curse *Śakuntala*? Explain the dramatic significance of this curse in the drama *Abhijñānaśakuntalam*. 10
3. Translate into English or Bengali any *one* from the following. 5×1 = 5
- (a) दर्भाङ्कुरेण चरणः क्षत इत्यकाण्डे
तन्वी स्थिता कतिचिदेव पदानि गत्वा।
आसीद्विवृत्तवदना च विमोचयन्ती
शाखासु वल्कलमसक्तमपि दुमाणाम् ॥
- (b) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युस्मास्वपीतेषु या।
नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम्।
आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् ॥
4. Explain into Sanskrit any *one* from the following: 8×1 = 8
- (a) गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं चेतः।
चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं नीयमानस्य ॥
- (b) मानुषीषु कथं वा स्यादस्य रूपस्य सम्भवः।
न प्रभातरलं ज्योतिरुदेति वसुधातलात् ॥
5. Name and expound the *Samāsa* in प्रभातरलं in 4(b) or प्रतिवातं in 4(a). 2
6. Render into Sanskrit in *Devnāgarī* script. 5×1 = 5
- (a) मा क्खु, मा क्खु चाबलं करेहि।
कहं गदो एव्व अत्तणो पकिदिं ॥

OR

- (b) तुमं सि मए चूदङ्कुर दिण्णो कामस्स गहिदधणुअस्स।
पहिअजणजुवइलक्खो पञ्चावभहिओ सरो होहि ॥

Unit-III
Marks-20

7. (a) Justify the title of the drama Svapnavāsavadattam. 10

OR

(b) Enumerate the characteristic features of Yougandharāyaṇa as reflected in your text Śvapnavāsavadatta.

8. Translate into English or Bengali any *one* from the following: 5×1 = 5

(a) प्रद्वेषो बहुमानो वा संकल्पादुपजायते।
भर्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता ॥

(b) दुःखं त्यक्तुं बद्धमूलोऽनुरागः
स्मृत्वा स्मृत्वा याति दुःखं नवत्वम्।
यात्रा त्वेषा यद्विमुच्येह वाष्पं
प्राप्ता नृप्या याति बुद्धिः प्रसादम् ॥

9. Amplify in Sanskrit any *one* from the following: 5×1 = 5

(a) न हि सिद्धवाक्यान्युत्क्रम्य गच्छति विधिः सुपरीक्षितानि।

(b) रज्जुच्छेदे के घटं धारयन्ति।

Unit-IV
Marks-30

10.(a) 'कारुण्यं भवभूतिरेव तनुते'— Justify the statement to the reference of your prescribed drama *uttararāmacaritam*. 12

OR

(b) Draw a pen picture of the character of *Rāma* in the light of *Bhavabhūti*. 12

OR

(c) Explain the dramatic significance of 'picture episode' described in the first act of *uttararāmacaritam*. 12

11. Translate into English or Bengali any *two* from the following: 5×2 = 10

(a) म्लानस्य जीवकुसुमस्य विकाशनानि
सन्तर्पणानि सकलेन्द्रियमोहनानि।
एतानि ते सुवचनानि सरोरुहाक्षि
कर्णामृतानि मनसश्च रसायनानि ॥

(b) हा हा धिक् परगृहवासदूषणं यद्
वैदेह्याः प्रशमितमद्भूतैरुपायैः।
एतत्तद् पुनरपि दैवदुर्विपाकाद्
आलर्कविषमिव सर्वतः प्रसृप्तम् ॥

(c) स एष ते वल्लभबन्धुवर्गः
प्रासङ्गिकीनां विषयः कथानाम्।
त्वां नामशेषामपि दृश्यमानः
प्रत्यक्षदृश्यामिव नः करोति ॥

(d) एको रसः करुण एव निमित्तभेदाद्
भिन्नः पृथक् पृथगिवाश्रयते विवर्तान्।
आवर्तबुद्बुदतरङ्गमयान् विकारा-
नम्भो यथा सलिलमेव तु तत्समग्रम् ॥

12. Explain in Sanskrit any *one* from the following: 8×1 = 8

(a) वज्रादपि कठोराणि मृदुनि कुसुमादपि।
लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति ॥

(b) अनुष्ठाननित्यं त्वं स्वातन्त्र्यमपकर्षति।
संकटा ह्याहिताग्नीनां प्रत्यवायैर्गृहस्थता ॥